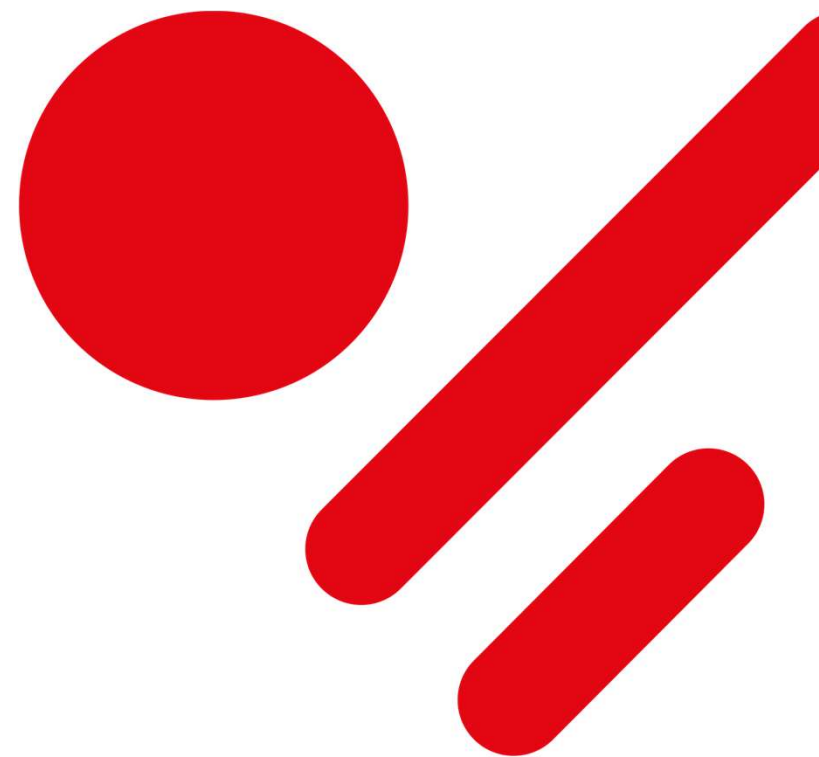

Øystein Hveding, seniorrådgiver i Helsetilsynet og spesialist i samfunnsmedisin.
Tidligere fastlege, kommuneoverlege, leder av interkommunal legevakt og arbeide i
Helsedirektoratet med Nasjonale helseøvelser og koronapandemien.
epost; oah@helsetilsynet.no

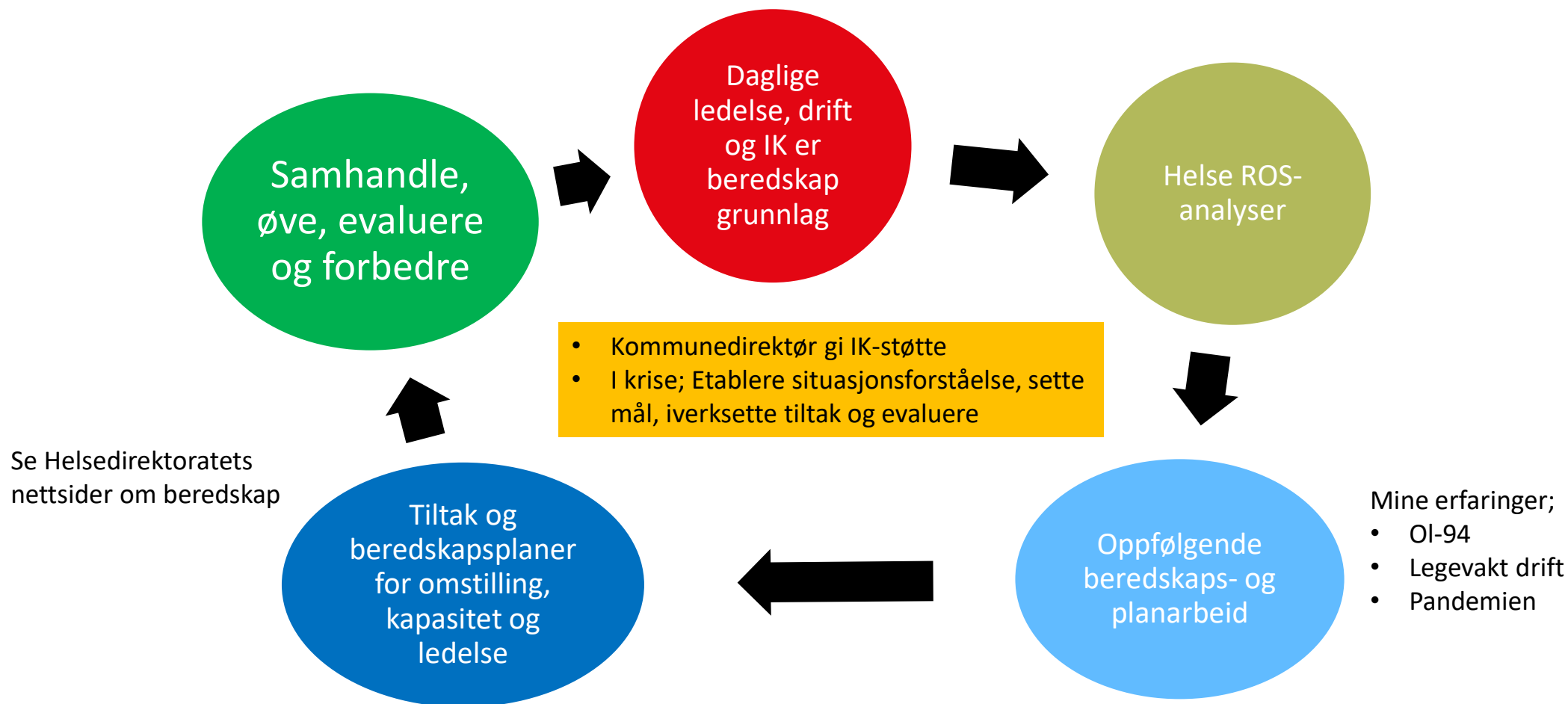
Helseberedskap:

Fra daglige drift til ROS-analyser, beredskapsplaner, samhandling, øving, evaluering og oppdateringer – til styrket beredskap

Statsforvalteren i Troms og Finnmark 23.5.2025

Helseberedskap i virksomhetene og smittevernet mm.

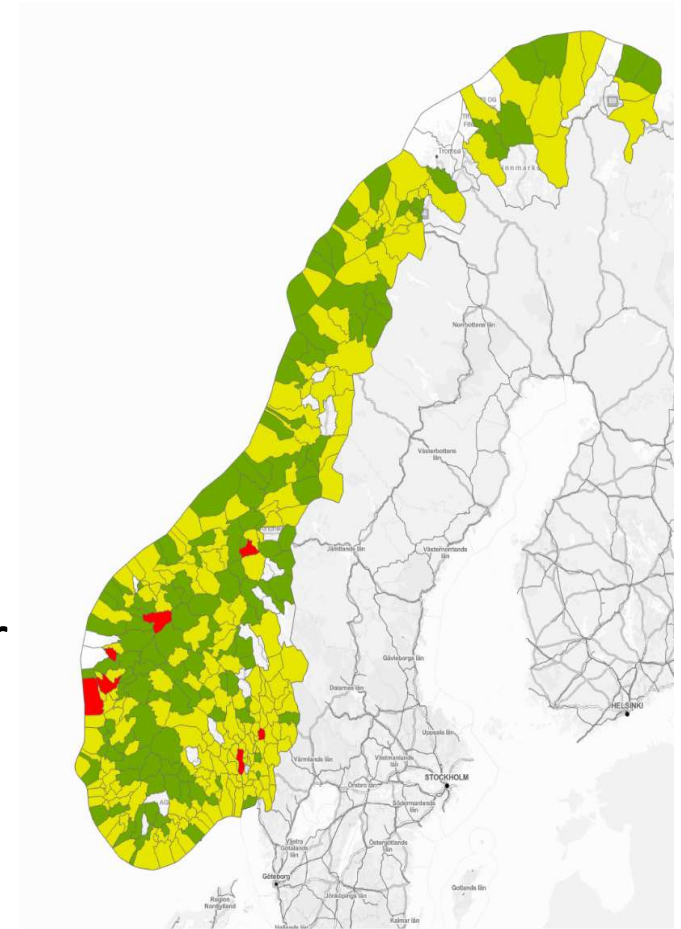
Gode helse- og omsorgstjenestene er vår viktigste beredskap!

- **Virksomhet ledere i daglige drift**, jf. ansvarsprinsippet og forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring;
 - Følge med driften, identifisere utfordringer, iverksette tiltak, holde «laget» samlet og lede/formidle
 - Planlegge for beredskap
 - Øve, evaluere, forbedre og oppdatere
 - Vurdere interkommunalt samarbeide
- **Myndighetene** har ansvar for å støtte kommune
- **Kom. direktører** følge opp at virksomhetsledere, kommuneoverlege og beredskapskoordinator utfører sine oppgaver, jf. kom. lov § 25-1 og IK

Daglig drift erfaringer fra pandemien – Hva kan vi lære?

- Helsedirektoratet; Rapportering gav oversikt!
- Koronakommisjonen; Vi manglet personell og utstyr, må planlegge bedre for kriser og samhandle bedre med helseforetak, frivillige og næringslivet
- Meld. St. 5 om helseberedskap; Planlegge for virksomhet omstilling og oppskalering av kapasiteter ved hendelser, kriser og krig

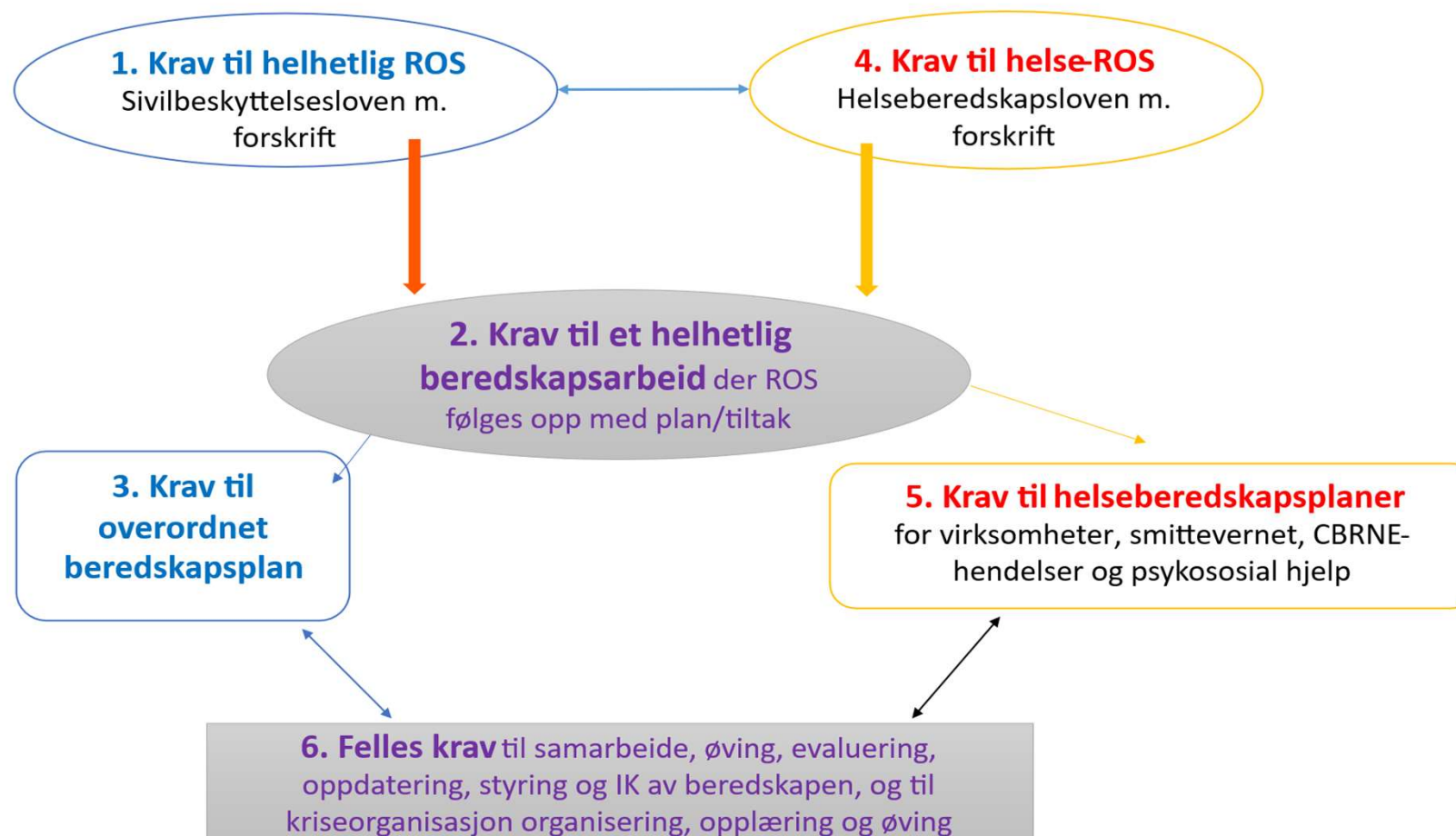

Tilsyn med kom. beredskapsplikt og helseberedskap

- SF har i 2020-25 utført 150 felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap
- Har kommunen en risikobasert beredskap for;
 - Kritiske samfunnsfunksjoner?
 - Helse- og omsorgsytelser til sivile og militære ved hendelser, kriser og krig? (personell, lokaler, infrastruktur)
 - Smittevern, drikkevann, utstyr, legemidler, psykososial helsehjelp og CBRNE-hendelser?
 - Kriseledelse?

Beredskapsplanlegging samlede «krav»;

Helhetlig ROS-analyse

- Forventning i Sivilbeskyttelsesloven § 14 om at kommunen skal;
 - Kartlegge hvilke uønskede hendelser som kan inntre i vår kommune
 - Vurdere sannsynlighet for at hendelser skjer, og hvordan de vil påvirke kommunen
 - Legge ROS-analysen til grunn for sitt beredskapsarbeid og beredskapsplaner
 - Oppdatere beredskapen hvert 4. år ved planrevisjon og ved endret risikobilde
- Vanligste tilsynsfunn (73%) er at helhetlige ROS oppfyller kravene
- Vanligste avvik er mangel av oppdatering (25%) til nye scenarier og manglende vurderer av hvordan hendelser påvirker kommunen(24%)

Oppfølging av helhetlig ROS

- Forventning i Sivilbeskyttelsesloven § 14 om at beredskapsarbeidet;
 - Baseres på helhetlige ROS-analyse, har mål og strategier
 - Er systematisk med en «rød tråd» der hendelser følges opp i planarbeidet og kommunestyret med tiltak, jf. samme krav som til folkehelsearbeidet
 - Danner grunnlag for beredskapsplaner
- Vanligste funn (75%) er at kommunene oppfyller kravene
- Vanligste avvik (25%) er at kommunen mangler «en rød tråd» i beredskapsarbeidet og ikke følger opp hendelser med tiltak

Overordnede beredskapsplan

- Forventning i Sivilbeskyttelsesloven § 15 om at planen;
 - Har tiltak for hendelser, oppdaterte varslings- og ressursoversikter, delplaner for kriseledelse, evakuering og informasjon til media/innbyggere
 - Samordner kommunens og HF beredskap
 - Sikrer samhandling med Forsvaret for et godt totalforsvar
 - Oppdateres minst årlig, øves hvert annet år og evalueres e. øving/hendelser
- Vanligste funn (68%) er at planen oppfyller kravene
- Vanligste avvik (35%) er at kommunen ikke oppfyller et /flere av kravene til innhold (31), oppdatering (17), samordning (9) og risikobasert plan (6)

Helseberedskap ROS-analyser

- Forventninger at helse-, omsorgs- og sosial tjenestene;
 - Har ROS-analyser for «**det som kan inntreffe av ekstraordinære belastninger**» i legevakt-, fastlege-, sykehjem- og hjemmetjenestene, for ny pandemi, miljøhendelser, vannforsyning og virksomheter infrastruktur ved kriser og krig
 - **Reduserer avdekket risiko** ved tiltak og utarbeidelse av beredskapsplan
- **Vanligste funn** at kommunene oppfylte kravene (70%)
- **Vanligste avvik** at kommunene mangler ROS-analyser for helse- og sosialtjenestene (23%), CBRNE-hendelser (10%) og smittevernet (8%)

Helseberedskapsplaner

- Forventninger fra pandemien og Meld. St.5 om helseberedskap om at;
 - Kommunen har risikobaserte og oppdaterte b-planer for helse- og omsorgstjenestene, smittevernet, drikkevann, psykososial hjelp og CBRNE (atom) hendelser *med prosedyrer for ressursomdisponeringer og omlegging av drift som sikrer nødvendige tjeneste kapasiteter ved uønskede hendelser, kriser og krig (§4)*
 - Helsevirksomheten har operativ ledelse og informasjonsberedskap (§5), samordner beredskapen med Helseforetak (§6) og øver mm. (§7)
- 40% kommuner oppfylte kravene
- 63% kommuner oppfylte ikke et/flere av kravene til beredskapsplaner for helsevirksomhetene (57), smittevernet (15) og CBRNE-hendelser (14) og til forankring i kommunestyret (7), jf. KK konklusjon om at vi ikke var forberedt

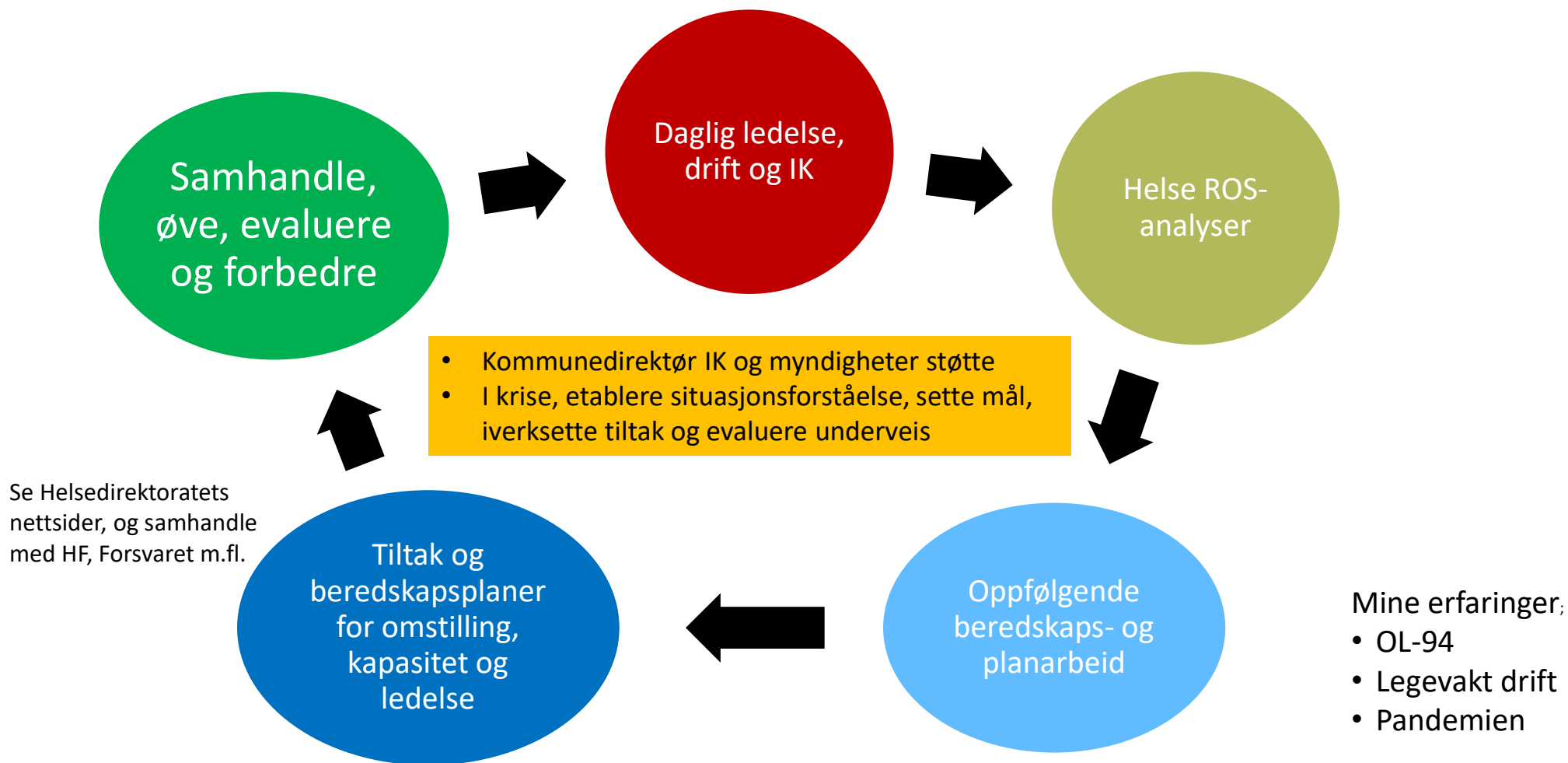
Kriseledelse

- Forventning; Kriseledelse skal **organiseres** med avklarte roller, myndigheter og stedfortredere, gis **opplæring og øving**, kjenne til b-planene og ha kompetanse til krisehåndtering
- **Vanligste funn** (75%) er at kommunene oppfylte kravene er øvet etter pandemien
- **Vanligste avvik** (25%) er at kommunene ikke har et system for kriseledelse opplæring og øving

Styring og internkontroll av beredskapsarbeidet

- Forventning; At virksomhet ledere og kommunedirektør har IK av beredskapsarbeidet, jf. kom. lov § 25-1, og oppdaterer beredskapen ved endret risikobilde/hvert 4. år
- Mangel av oppdateringer i helhetlig-ROS (25%) og overordnede b-plan (17%), mangel av systematiske arbeide (25%) og mangel av helse b-planer (63%), indikerer at 2/3 av kommuner det er ført tilsyn med, ikke hadde en godt fungerende styring/internkontroll av beredskapsarbeidet

Helseberedskapsarbeid i helsevirksomhetene - oppsummering;

Takk for meg!

oah@helsetilsynet.no

